

Patientombudsmannens tjänster

På varje verksamhetsenhet inom hälsovården finns utsett en patientombudsman. Patientombudsmannen ger information om patientens rättigheter och ger patienten råd att driva sina intressen på sätt som baserar sig på gällande lagar.

En patient som är missnöjd med vården eller bemötandet kan göra en anmärkning till den ansvarige chefen för enheten. Patienten har rätt att inom rimlig tid få svar på sin anmärkning. Patienten kan uttrycka sitt missnöje med vården eller bemötandet genom att anföra klagomål till de myndigheter som övervakar hälsovården.

Aktörerna inom hälsovården har tagit försäkring mot patientskador. I händelse av en skada ger patientombudsmannen patienten råd vid uppgörandet av skadeanmälan.

Patientombudsmannen tar inte ställning till medicinska lösningar och avgör inte heller problem som har med vården att göra. Om det i vården uppstår konfliktsituationer så måste patienten i första hand försöka reda ut saken genom att diskutera den med personalen.

Patientombudsmännen är anträffbara

per telefon mån - fre 10-12 och tis och tors 13-15 tfn 02-313 0000

eller per e-post potilasasiamies@tyks.fi.

Man kommer separat överens om personliga sammanträffanden.

**VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPUURI
EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT**

Patientens rättigheter

information för patienten och de anhöriga

Patientens rättigheter enligt patientlagen

Enligt lagen har patienten inom gränserna för de resurser som står till förfogande rätt till den vård som hans hälsotillstånd förutsätter. Patienten har också rätt till god vård och gott bemötande. Patienten skall få tillräckligt med information om sin sjukdom och saker som gäller vården, såsom behandlingsalternativen, vilka effekter en behandling har och riskerna vid den. Informationen skall ges på ett begripligt sätt.

Besluten vid vården skall göras i samförstånd med patienten, även om vårdbeslutet alltid fattas av behandlande läkaren eller vårdpersonalen. Patienten kan vägra till vård, behandlingsåtgärd eller undersökning. I mentalvårdslagen bestäms om vård oberoende av egen vilja. Till patient som står i kö meddelas orsaken till väntan och den beräknade väntetiden.

Patientdokumenten och sekretess

Uppgifterna gällande undersökning och vård antecknas i patientdokumenten. Dokumenten får användas av de personer som deltar i vården av patienten inom samma organisation. Dokumenten hålls hemliga för utomstående och man får ge information endast med patientens samtycke. Också de anhöriga betraktas som utomstående. På grund av sin ålder och utvecklingsnivå kan minderåriga ha rätt att vägra till att uppgifterna ges till målsman.

Patienten har rätt att kontrollera sina egna uppgifter och begära rättelse av dem. Man kan begränsa patientens rätt att kontrollera sina uppgifter om den behandlande läkaren anser att det är till skada för patienten eller för annan person. Om rätten till kontroll begränsas så skall patienten få en redogörelse för det. Om patienten önskar uppgifter från sina patientdokument efter att vårdperioden upphört så skall han begära dem skriftligt.

Mentalvårdslagen och vård oberoende av egen vilja

Mentalvårdslagen begränsar i vissa fall patientens självbestämmanderätt. En vuxen person kan bestämmas till psykiatrisk vård oberoende av egen vilja,

- om man konstaterar att patienten är mentalt sjuk, och
- om patienten på grund av sin sjukdom är i behov av vård och om hans sjukdom förvärras om han lämnas utan vård eller riskerar hans eller någon annans hälsa eller säkerhet, och
- om de övriga mentalvårdstjänsterna inte räcker till.

En minderårig kan oberoende av egen vilja vårdas också på grund av allvarlig mental störning, om de övriga kriterierna för vård oberoende av egen vilja uppfylls.

Om läkaren bedömer att de här kriterierna uppfylls så remitteras patienten till sjukhuset med observationsremiss (M1). På sjukhuset tas patienten för observation för bedömning av behovet av vård. Också en person som av egen vilja kommit till sjukhuset kan tas för observation. En sådan här situation kan uppstå t.ex. då när patienten önskar avsluta vården även om behandlande läkaren bedömer att han är i behov av vård.

Senast den fjärde dagen efter intagningen för observation skriver läkaren ut ett observationsutlåtande (M2). På basis av observationsremissen och observationsutlåtandet fattar den ansvarige överläkaren eller en annan utsedd läkare beslut om fastställande av vård (M3). Före beslutet fattas skall man klarlägga patientens åsikt. Beslutet skall utan dröjsmål delges patienten. Såvida det inte föreligger förutsättningar för vården så avbryts vården om patienten så önskar.

Om vården oberoende av egen vilja fortsätter i över tre månader så måste observationsutlåtandet och beslutet om vård fattas på nytt. Om man beslutar fortsätta vården mot patientens vilja så måste beslutet underställas förvaltningsdomstolen. Genom ett beslut som bekräftats av förvaltningsdomstolen kan vården fortsätta i högst sex månader. Efter det måste man på nytt utreda förutsättningarna för vården. Om patienten önskar besvära sig till förvaltningsdomstolen angående beslut om vård oberoende av egen vilja, så åligger rådgivningsskyldigheten i främsta hand personalen på vårdenheten.

Vård av minderårig

En minderårigs egna åsikt om vården måste utredas, såvida det är möjligt med beaktande av hans ålder och utvecklingsnivå. Utvecklingsnivån bedöms av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person. Lagen skyddar minderåriga också så, att målsmannen inte har rätt att vägra vård om den är nödvändig för förebyggande av fara som hotar den minderåriges liv eller hälsa.

Om en minderårig tas för observation så skall man ordna med tillfälle för föräldrar, målsmän och person hos vilken den minderåriga uppfostras att för intagningen för observation bli hörda antingen muntligen eller skriftligen. I beslut som gäller vård av minderårig får en 12 år fylld patient själv, hans föräldrar och målsman och person i vars vård och uppfostran patienten varit innan beslutet om vård fattades söka.

